

21

Tamsi naktis, tik vėjas ir dar kartą vėjas...

Stoviu prie plataus chirurgijos skyriaus lango. Lauke žliaugia rugpjūčio lietus. Temsta. Vos begaliu įžiūrėti parko medžius ir po jais stovinčią moterį.

Ką tik ant operacinio stalo mirė jos vyras. Pirmoji mirtis mano, jauno chirurgo Jurgio Šalnos, praktikoje. Langas apniukęs, lietaus čiurkšlės atrodo tąsios, gličios. Jaučiuosi bejėgis. Nesustabdžiau mirties, negaliu sustabdyti lietaus ir vėjo, bloškiančio vandens šuorus į stiklus ir permerkiančio jauną būtybę po klevais. Ji dar nežino ką tik tapusi našle. Ji tiki savo žmogų gyvensiant. O aš, realistas, iš pat karto supratau, kad po tokių sužalojimų mirtis neišvengiama.

Tad kodėl jaučiu sunkią, skaudžią kaltę?

Gal ją pažadino nerimas, kuriuo užkrėtė medicinos sesuo: „Ką čia bepadėsi!“?

Jaučiu keistą gėdą, mintyse – tarytum ekrane – dar ir dar kartą peržiūrėdamas operacijos eigą. Neaiškių paslapčių priešybė! Atvira galvos smegenų žaizda... Jaunutės žmonos rauda... ir maldos žodžiai. Atkablūs? Bet gal veidmainiški? Juk tas, kas meldžiasi, žegnojasi ir pasitiki Dievo galia, neturėtų maldauti dar ir daktaro... Tačiau toji moteris meldėsi iš karto dviem: Dievui ir man. Juk prieš įvežant sužalotąjį į operacinę, stvarstė mane už rankų: „Daktare, tik išgelbėkit jį, tik išgelbėkit!“

Taip, tu stovi prie lango ir užsigesinęs šviesas kabinete žvelgi į tamsėjantį vakarą. Lauki, kol nelaimingąjį išveš į lavoninę, nes

žinai, kad stovinčioji lietuje po medžiais tyko tavęs: vos tik pamatys šviesą, tuojau atbėgs – ir tu būsi priverstas teisintis dėl jos vyro mirties, nors nesi kaltas. Tu nekaltas visai... Nekaltas?

Staiga iki kabineto atsklido triukšmas. Įsiklausęs supratau: veilonis dar koridoriuje, dar neišvežtas, o žmona jau prie jo! Sesučių balsai vos girdimi, tačiau susigaudau: jos šneka apie lemtį, apie neišvengiamai susiklosčiusias aplinkybes...

Praverčiau duris. Jaunoji moteris elgėsi lyg pamišėlė: glostė mirusiojo veidą, glaustėsi prie jo, raudojo, šnekino, skundėsi, kad sušlapo ir sušalo. Privalėjau peržengti slenkstį ir baigti šį geduliną cirką.

– Tylos! – riktelėjau. – Ligoniai miega!

Sesutė švelniai atplėšė moterį nuo mirusiojo ir kažką jai paaiškino. Ši žvilgtelėjo į mane ir nusišluostė ašaras.

– Kodėl neišgelbėjote mano vyro, daktare? – tyliai paklausė.

Jiedu sėdėjo vienas priešais kitą. Chirurgas ir moteris.

– Daktare, esu stipresnė, nei atrodau, – pasakė. – Jau susitaikiau su mirtimi. Aš dėl visko kalta...

Jurgis Šalna bandė įveikti kojų virpėjimą. Vis dėlto pablyškęs veidas išdavė specialisto jaudulį.

– Jis buvo darbštus, geras man, tačiau... Šiandien užtikau jį... su kita moterimi... Sugriebiau, kas po ranka pasitaikė... Ir trenkiau šluotos kotu per galvą... Susiėmė už galvos ir nusvyravo... Nusviruliavo iki motociklo... O tada... Tada nuvažiavo... Kreivodamas – nuo vieno kelkraščio iki kito. Kodėl nesustabdžiau? Kodėl? Aš jį sužalojau...

Ji lyg bandė pravirkti, bet tik juokingai pašnirpščiojo ir nurimo.

– Nekalbēkit niekų! – tarē Jurgis. – Jūs niekuo dēta. Jis galvą susižeidē, nes trenkēsi į cementinį pakelēs stulpą.

Moteris, prisiimanti kaltę, jį netyčia paguodē.

– Ar kas nors matē? – paklausē.

– Ką matē? Avariją? – nesusigaudē.

– Ne, tą šluotą... Kai mušēte savo vyrą.

– Nemušiau jo, tiktai kartą užvožiau, – pažvelgē nervingai, tarėm klausdama, ko jis kimba, ko iš jos nori. – Tiktai kartą, vieną kartą sudaviau... Sakau jums teisybę. Man labai baisu. Aš... aš jį nužudžiau...

Tu puikiai pameni, koks neramus priēmimo skyriuje buvo tas vyras. Nesileido apžiūrimas, kėlēsi nuo neštuvų, gynēsi, mostigavo rankomis, kažką burbējo. Tramdydamas ligonį ir padėdamas sesutei praplauti žaizdą, tu nejučia stiprokai spūstelėjai jo galvą, ir sužeistasis nurimo. Pajutai kaukolēs kaulų trakstelėjimą. Taip traška kaulų lūžgaliai, trindamiesi vienas į kitą.

Va, iš kur tavo nerimas! Stebėtinai sutapo – kaulo trakstelėjimas ir ligonio suglebimas.

„Kalčiausias esi tu!“ – slystelėjo mintis pasalūnē.

– Daktare, nuraminkite mane, – paprašē našlė. – Paaiškinkite, ką operuodamas matēte. Ko nutilote?

– Viską jau pasakiau, – Jurgis nebenorėjo į ją žiūrėti, nebenorėjo matyti išsigandusių ir nuo ašarų paraudusių akių. Jis pakilo nuo kėdēs ir nusigręžē į langą. Lietus tebežliaugē, vėjas tebešniokštē.

– Tuomet jau eisiu, – ištarē moteris ir atsiduso. – Jis buvo labai geras vyras...

Trinktelėjo kabineto durys. Jurgis taip pat atsiduso, greitosio-
mis priėjo prie jungiklio, išjungė šviesą ir vėl sugrįžo prie lango.

Lietus staiga liovėsi. Jis matė, kaip prie ligoninės priimamojo
privažiavo ir sustojo išsyk du automobiliai – *greitukė* ir milicijos *vi-
liukas*. Iš pastarojo išlipo vyriškis, vilkintis civilio kostiumą.

Sučirškė telefonas. Jurgis Šalna pakėlė ragelį.

– Daktare, skambinu jums dėl sužeistojo, kurį ką tik atvežė-
me... Čia aš, Lazduonos rajono milicijos kriminalistas Gediminas.
Atsimenate mane?

– Taip, atsimenu, – linktelėjo Jurgis, nors pašnekovas to linkte-
lėjimo ir negalėjo matyti. – Na ir naktelė...

– Ką sakote?

– Ar stipriai sužalotas? – paklausė Jurgis.

– Ne telefonu, daktare, ne telefonu... Turime pasitarti. Laukite
manęs kabinete!

Jurgį suglumino įsakmus skambinusiojo tonas.

– Tegul veža tiesiai į chirurgijos skyrių, – pasakė, bet milicijos
kriminalistu prisistatęs Gediminas jo jau nebesiklausė.

Netrukus jis įžengė per duris. Jurgis tuojuo atpažino ne sykį
matytą naktinį svečią, kuris mergino chirurgijos skyriaus sesutę.

– Pagarba eskulapams! – ištiesė sveikintis kietą delną. – Ar
daug skalpų šiandakt sumedžiojote?

Jurgis tylėjo.

– Dar vieną pristatėme. Tuojuo atveš į skyrių. Jūs, daktare,
šiandien kažko nusiminęs...

Jurgis ir toliau nepratarė nė žodžio, laukė, kol paaiškės tikrasis
šnekoriaus kriminalisto apsilankymo tikslas.

– Prašysiu jūsų, daktare, pasišnekėti su *greitosios* felčere, kad į
ligos istoriją neprirašytų nesąmonių...

– Paaiškinkite... – pagaliau išdaužė Jurgis.

– Piliėtis, kurį atvežėme, stiprokai dūsta, tikriausiai koks šonkaulis bus lūžęs...

– Kai apžiūrėsiu ligonį ir padarysime rentgeno nuotrauką, tada galėsime šnekėti apie sužalojimus ir jų gydymą.

– Daktare Jurgi, jūs manęs nesupratote...

Kriminalistas tylutėliai ištarė Jurgio šeimininkų slaptažodį, kuris įpareigojo vykdyti kiekvieną pašnekovo prašymą.

– Sužeistasis rastas pakelėje. Jūsų darbuotojų įrašuose apie milicijos daboklę neturi būti jokių užuominų. Kai tas kunigų išpera atsigaivalios, nekreipkite dėmesio, ką sapalioja. Geriausia būtų jį paguldyti į izoliatorių, kad neskleistų dezinformacijos.

– Atleiskite, bet visų pirma privalau pacientą apžiūrėti.

– Būtų gerai, kad mūsų nuomonės visiškai sutaptų, – pridūrė kriminalistui pasivadinęs saugumietis.

Sužalotasis buvo sąmoningas, tik dėl skausmų krūtinėje sunkiai alsavo ir duso. Pamėlusiomis lūpomis prašė suleisti vaistų nuo skausmo.

Greitosios pagalbos felčerė paaiškino:

– Daugybiniai abiejų pusių šonkaulių lūžimai... Radome daboklės kampe gulintį be sąmonės.

– Įvykio aplinkybes aprašėte? – paklausė Jurgis.

– Ne!

– Kaip tas įvyko?

– Norite teisybę žinoti? – klausimu į klausimą atsakė felčerė.

– Taip!

– Šiąnakt trys vyrai Lazduonoje, prie kelio į Kapsuką, pastatė kryžių... Du kiti spėjo išnešti muilą, o štai šitas gavo į kailį, tad atsi-

ėmė už visus. Šonkauliai lūžę, gal ir vidaus organai kraujuoja... Jūs geriau tą išmanote, daktare.

– Iš kur visa tai sužinojai?

– Milicijos vairuotojas papasakojo.

Jurgis Šalna įdėmiai pažvelgė į felčerę. Taip įdėmiai, kad ši net susigūžė.

– Supratau... Nieko nemačiau... Nieko negirdėjau, – pralemeno blykšdama tartum marlės tamponas operacinės šiukšlių dubenyje...

Jurgis ilgokai vargo, kol vaistų blokadomis ir krūtinės tvarsčiais palengvino nelaimingojo dalią. Ligonis daug geriau pasijuto, kai gavo pakvėpuoti deguonies. Puolė gydytojui bučiuoti rankų, bet šis jį subarė. Tada sužalotasis prasarė:

– Daktare, mane suspardė.

– Tikriausiai sapnavai, vyruti. Sapnuoti nedraudžiama, – griežtai tarė Jurgis. – Rytoj rytą, kai išsipagiriosi, kitaip šnekėsi.

Koridoriuje budinti sesutė, prisivijusi gydytoją, paprieštaravo:

– Daktare, jis blaivutėlis. Gal paimti kraują girtumui nustatyti?

– Nereikia! – atkirto Jurgis. – Aš geriau žinau...

Saugumietis tebesėdėjo kabinete.

Po valandžiukės jiedu su Jurgiu Šalna išgėrė butelį degtinės.

– Už Lietuvą be religinių prietarų! – pakėlė taurelę saugumietis.

– Už galutinę pergalę! – pritarė gydytojas Jurgis.